

Aan

Staatssecretaris JPS

Deadline: n.v.t.

TER BESLISSING

**Financieel-Economische
Zaken**

Ministerie van VWS

Opgesteld door

nota

Evaluatierapport covidcrisisregelingen (Bonusregeling, IC-
regeling en COZO-regelingen)

Datum

17 februari 2025

Kenmerk

4060859-1078865-FEZ

Bijlage(n)

1

1. Aanleiding

In 2024 zijn drie zogenaamde covidcrisisregelingen (Coronabaten in de Zorg (COZO), Bonusregeling en IC-opstapeling) geëvalueerd. Dit conform de bepalingen van de Comptabiliteitswet en de Regeling periodiek evaluatieonderzoek. De evaluatie heeft in 2024 plaatsgevonden en is eind 2024 afgerond. De evaluatie is in opdracht van VWS uitgevoerd door het adviesbureau SiRM. Er is een begeleidingscommissie ingesteld onder leiding van een onafhankelijk voorzitter.

2. Geadviseerd besluit

Ik adviseer u de brief aan het Parlement te ondertekenen en tezamen met het rapport naar de Tweede Kamer te versturen.

3. Kernpunten

- De hoofdconclusie van de evaluatie is dat de covidcrisisregelingen grotendeels doeltreffend waren.
- De keuze voor subsidie als instrument was logisch en maakte tijdens covid snelle financiering mogelijk van tijdelijke activiteiten in meerdere domeinen.
- VWS bleek in staat om, ook onder hoge tijdsdruk, de regelingen redelijk goed op te zetten.
- Er zijn wel enkele kanttekeningen, waarvan de voornaamste betrekking hebben op de beperkte doelmatigheid:
 - o Zorgverleners ervoeren de Bonusregeling grotendeels als blijk van waardering, maar mede door een gebrek aan afbakening voor de eerste bonus werd het budget van €1,4 miljard met €800 miljoen overschreden door het grotere aantal aanvragen.
 - o De IC-regeling stelde ziekenhuizen in staat op te schalen conform het LNAZ-opstapelingsplan. De oorspronkelijke verantwoordingseisen sloten alleen niet aan bij de registratiewijze van ziekenhuizen, wat financiële onzekerheid veroorzaakte.
 - o De COZO-regeling bereikte minder zorgaanbieders dan verwacht, maar gebruikers vonden de regeling effectief. Tegelijkertijd is een kwart van de subsidiegelden aangemerkt als mogelijk misbruik en oneigenlijk gebruik (fraude).
- Door VWS zijn reeds aanpassingen doorgevoerd naar aanleiding van gesignaleerde knelpunten bij deze regelingen. Zo is het controlebeleid voor rechtmatige verstrekking versterkt en worden er aanvullende eisen gesteld voorafgaand aan publicatie van nieuwe subsidieregelingen.

- Er is door diverse directies kennis genomen van de rapportage en de aanbevelingen, waardoor deze kunnen worden betrokken bij de uitwerking van de versterking van de crisisorganisatie binnen VWS.

Datum

Kenmerk

4060859-1078865-FEZ

a. Draagvlak politiek

In het kader van de Comptabiliteitswet 3.1 is evaluatie van de covidcrisisregelingen verplicht. Omwille van de doelmatigheid van de evaluatiegelden zijn deze drie regelingen in samenhang geëvalueerd. Voor de Bonus- en COZO-regeling deed VWS op 11 december 2023 ook een expliciete toezegging aan de Tweede Kamer voor een evaluatie: VWS (25 oktober 2023) Kamerbrief 36 410 XVI Nr. 18.

b. Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

Het rapport wordt op de openbare rapportenkalender van VWS geplaatst. De publiciteit naar aanleiding van publicatie van dit rapport laat zich lastig voorspellen. De evaluatie geeft een beeld van doeltreffende regelingen in een crisiscontext, met kanttekeningen voor de doelmatigheid van de uitgegeven gelden.

De evaluatie geeft ook verschillende aanbevelingen. Allereerst wordt aanbevolen om bij het opstellen van crisisregelingen rekening te houden met ontbrekende kennis en informatie, vooral wanneer VWS een grotere rol vervult dan gebruikelijk. Tijdens crisissituaties dient te worden gezorgd voor het benodigde inzicht in de werkwijze en bedrijfsvoering van zorgaanbieders, bijvoorbeeld door een klankbordgroep met accountants van zorgaanbieders te betrekken bij de totstandkoming van regelingen. De tweede aanbeveling is om bij toekomstige (crisis)regelingen op voorhand duidelijke en meetbare doelstellingen te formuleren. Indien dit niet lukt, moet publiekelijk uit worden gelegd wat de nadelige gevolgen zijn voor de doel- en rechtmatigheid als deze doelstellingen niet worden opgesteld. Verder moeten deze nadelige gevolgen af worden gewogen tegen de mogelijke voordelen, zoals het kunnen realiseren van de gewenste snelheid. De laatste aanbeveling is om, in situaties zonder directe relatie met de begunstigten en zonder sturingsmogelijkheden, een expliciete keuze te maken over het (al dan niet) afbakenen van de doelgroep.

Door VWS zijn reeds aanpassingen doorgevoerd naar aanleiding van eerder gesignaleerde knelpunten bij de geëvalueerde regelingen. Zo worden nu standaard accountantsprotocollen opgesteld voorafgaand aan de publicatie van een nieuwe regeling. Wanneer er bij een subsidieregeling bewust wordt afgeweken van het beoogde controlebeleid voor rechtmatige verstrekking van middelen moet hier toestemming voor worden gegeven door de secretaris-generaal. Daarnaast heeft DUS-I, op basis van lessen uit de covidcrisisregelingen, vastgelegd dat de voorschriften voor de verantwoording volledig op orde moeten zijn voordat een positieve uitvoeringstoets kan worden afgegeven.

c. Financiële en personele gevolgen

Niet van toepassing

d. Juridische aspecten haalbaarheid

Niet van toepassing

e. Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

Niet van toepassing

Datum

f. Gevolgen administratieve lasten

Niet van toepassing

Kenmerk

4060859-1078865-FEZ

g. Toezeggingen

Voor de evaluatie van de Bonus- en COZO-regeling deed VWS op 11 december 2023 een expliciete toezegging aan de Tweede Kamer voor een evaluatie: VWS (25 oktober 2023) Kamerbrief 36 410 XVI Nr. 18.

h. Fraudetoets

De nadruk op snelheid en uitvoerbaarheid bij de totstandkoming en uitvoering van de regelingen, leidde tot knelpunten rondom verantwoording. VWS richtte de regelingen in binnen de logica van de crisiscontext. Daarbij koos zij bewust voor minimale controle vooraf en een snelle bevoorschotting, zodat zorgaanbieders en uitvoeringsorganisaties direct konden handelen om de impact van de crisis te beperken. Tegelijkertijd zocht VWS een balans tussen enerzijds deze snelle uitvoering en anderzijds de rechtmatige verstrekking van middelen. De focus op snelheid en flexibiliteit ging echter ten koste van de aandacht voor verantwoording.

Een aanzienlijk probleem bij de COZO-regelingen was misbruik en oneigenlijk gebruik. VWS ontving in februari 2022 via het Openbaar Ministerie (OM) en Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) signalen over misbruik en oneigenlijk gebruik van COZO 2021. De minister van VWS besloot vanwege misbruik en oneigenlijk gebruik om de COZO-regeling 2021 niet te verlengen, maar een nieuwe regeling voor 2022 op te stellen met strengere eisen. De grootste veranderingen waren extra waarborgen omtrent de authenticiteit van zorgaanbieders, zoals voldoen aan Wet toetreding zorgaanbieders (Wtza-)verplichting) en verantwoording van aanvraag, zoals loonstroken en activiteitenverslag. Ook vond de subsidieverlening achteraf plaats, in plaats van 100% bevoorschotting. Ook bij de Bonusregeling signaleerde de ADR in 2021 risico's bij het door VWS gekozen controlebeleid. VWS paste het controlebeleid vervolgens aan door een uitgebreide steekproef uit te voeren.

Ongeveer 170 COZO-dossiers zijn aangemerkt als fraudegevoelig met een totale omvang van 25% (€21 miljoen) van het verleende subsidiebedrag. Bij de Bonus-regelingen zijn in totaal 62 fraudegevoelige dossiers aangemerkt met subsidiebedrag van €3,7 miljoen. Voor de IC-regeling zijn geen fraudemeldingen gedaan.

4. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

a. Motivering

Tot personen herleidbare gegevens zijn onleesbaar gemaakt vanwege bescherming van de persoonlijke levenssfeer.